

سخن اول

سلامت فردی و اجتماعی جامعه و مقابله با تهدیدات آن یکی از وظایف ذاتی و ضروری هر حکومتی به شمار می‌رود، بویژه مقابله با تهدیداتی که جنبه عمومی داشته و اثرات مخرب کوتاه و بلند مدتی در جامعه به همراه دارند. از جمله مهم‌ترین این تهدیدات گسترش اعتیاد به مواد در بین افراد جامعه (بویژه در بین نوجوانان و جوانان) است که سالانه قربانیان بی‌شماری می‌گیرد و متعاقب آن آسیب جدی بر پیکر خانواده و جامعه وارد می‌کند. اعتیاد در ایران هشدار جدی در مورد وضعیت کنونی جامعه بوده و خود یکی از علل عمده‌ی آسیب‌های جدی اجتماعی (نظیر سرقت، قتل، خودسوزی، بیکاری، خشونت خانگی، کودک‌آزاری و حتی افزایش آمار طلاق)، اقتصادی (مانند بیکاری، پولشویی و...)، سیاسی (همچون عدم امنیت ملی، ناامنی سیاسی و...)، فرهنگی (از قبیل سطح پایین سواد، اختلاف طبقاتی و...) و بهداشتی (همچون ایدز، هیپاتیت و...) است. همچنین، عوامل فردی، اجتماعی، خانوادگی، جغرافیایی، اقتصادی و سیاسی به عنوان عوامل اساسی در گرایش افراد به اعتیاد محسوب می‌شوند.

از این منظر آنچه در بالا تهدید شمرده شد، مسایل پیش‌روی یک جامعه است که وظیفه پاسخگویی به سوالات و حل آن بر دوش دانش‌آموختگان و فرهیختگان سنگینی می‌کند. این امر مهم در جامعه‌ای که افرادی مسئول و متعهد تربیت می‌کند و در قالب انتقال دانش به قشر فرهیخته، آنان را همواره نسبت به آسیب‌های وارده به جامعه حساس می‌کند، فقط با به کار بردن روش‌های علمی و جاری و ساری کردن تفکر علمی و ایجاد قدرت حل مسأله می‌تواند آنان را در مقابل تهدیدات مجهز کند. به عبارت دیگر، راه‌حل منطقی کنترل تهدیدات و آسیب‌های ناشی از اعتیاد در هر جامعه‌ای با پیشبرد دانش آن حوزه و از طریق انجام تحقیقات کاربردی و اشاعه آن به حوزه‌های پیشگیری و کنترل اعتیاد ممکن می‌شود و این نوع نگرش زمانی در جامعه درونی و فراگیر می‌شود که فرهنگ پژوهش و پژوهشگری نیز ترویج پیدا کند. آنچه درحوزه مطالعات اعتیاد از بعد پژوهش و پژوهشگری حائز اهمیت است انجام مطالعات طولی و تطبیقی است. در

واقع، توجه بیشتر به مطالعات طولی امکان سنجش هر چه دقیق تر تهدیدات و آسیب‌های ناشی از اعتیاد را فراهم می‌آورد.

براین اساس، ابتلا به مصرف مواد از ابعاد مختلف پزشکی، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، اقتصادی، فرهنگی و... قابل بررسی است و با توجه به مقتضیات و شرایط جغرافیایی ایران، نیاز مبرم همه‌جانبه به بررسی عمیق و ریشه‌ای به منظور حصول ارائه راهکارهای عملیاتی، مداخلاتی و همچنین ارائه روش‌های مدیریتی برای دست‌اندرکاران و ذی‌نقشان احساس می‌شود. از طرف دیگر، با توجه به موفقیت بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته در بحث آسیب‌های اجتماعی بالاخص مبارزه با پدیده‌ی اعتیاد، نیاز است که مطالعات علمی و عمیق صاحب‌نظران این کشورها که بعضاً مطالعات بسیار خاص و گسترده در مقطع زمانی طولانی (مطالعات طولی) است، وارد اولویت‌های پژوهشی عرصه مبارزه با موادمخدر کشور شود تا بدین طریق بتوانیم الزامات مربوط به اجتماعی کردن امر مبارزه با موادمخدر را به دست آوریم؛ بنابراین، مهم‌ترین موضوع در این چارچوب ارائه‌ی الگو و روش‌های عملیاتی در امر پیشگیری اجتماع‌محور، آموزش و آگاهی به صورت عمومی و خاص (برای دانش‌آموزان، دانشجویان، محیط‌های صنعتی و کارگری) است.

در واقع، به منظور تحقق موارد مذکور می‌بایست اولاً یک نگرش علمی با رویکرد کاربردی از طرف اساتید و صاحب‌نظران دانشگاه‌ها و مراکز علمی صورت پذیرد، ثانیاً مسئولان و دست‌اندرکاران امر مبارزه با موادمخدر و روان‌گردان‌ها با این تفکر که تنها راه‌حل اساسی برای مبارزه همه‌جانبه، تجزیه و تحلیل علمی موضوع در ابعاد مختلف است، به ارائه راه‌حل‌های موثرتر در این زمینه پردازند. امید است اساتید و محققان و یا کسانی که می‌توانند در این زمینه راه‌گشا شوند با ارسال مقالات علمی خود، مسئولان و برنامه‌ریزان اجرایی کشور را برای تحقق کاهش ۲۵ درصدی اعتیاد در طول برنامه ششم کشوری یاری کنند تا ان شاء... شاهد جامعه‌ای پاک و ایده‌آل همراه با پتانسیل‌های توانمند جمعیتی جوان برای ارتقاء و پیشرفت ایران اسلامی عزیزمان باشیم.

علی عبادیان

مدیر کل دفتر تحقیقات و آموزش ستاد مبارزه با مواد مخدر

ریاست جمهوری